

STUDIEGIDS

SCHOOLJAAR 2010-2011

Beste collega's

Komend schooljaar willen we kijken of we in Leeuwarden weer een aantal scholingstrajecten kunnen starten. Eén en ander hangt natuurlijk samen met de belangstelling voor de trajecten en de mogelijkheid zaken te clusteren en in te passen in de schoolontwikkeling.

We bieden 2 vormen van scholingen:

Onderwijscafé

Dit zijn kortlopende scholingen van één bijeenkomst, sommige ook met een ontspannen karakter.

Proloogacademie

Dit zijn scholingen van meer dan één bijeenkomst, waaronder ook een aantal bouwstenen van het Seminarium voor orthopedagogiek, te weten:

1. Masterbouwstenen Specialist gedrag

Ook in 2010 – 2011 bieden Onderwijsgroep Fier en Proloog in het kader van de professionalisering van hun medewerkers de mogelijkheid om in Leeuwarden deel te nemen aan een deel van de Opleiding Master SEN Specialist Gedrag en Spel. Er worden in het najaar van 2010 en in de winter van 2011 een tweetal thema's aangeboden, die bij voldoende deelname en bij het succesvol afronden door middel van een praktijkopdracht, kunnen leiden tot een vrijstelling van een deel van de Master Opleiding.

Een unieke mogelijkheid om op kosten van Proloog of Onderwijsgroep Fier dichtbij huis een praktisch deel van de opleiding te volgen. Successen uit het verleden worden volgens de banken voor de toekomst niet gegarandeerd, maar vorig jaar waren de toen gehouden bijeenkomsten dermate succesvol dat alle hoop erop gevestigd is dat dit het komende schooljaar ook weer het geval zal zijn!

2. Masterbouwstenen Specialist spel

Introductietekst zie 1.

Spel is niet alleen de taal van jonge kinderen, maar ook van de kinderen in de midden- en bovenbouw. Wat ze spelen (het spelthema) en hoe ze spelen (het spelgedrag) geeft veel aangrijpingspunten om zicht te krijgen op hun beleving van de omringende wereld en de eigen persoonlijkheidsontwikkeling. In spel vinden kinderen sneller hun zelfwaardering, zelfrespect en motivatie en gerichtheid op de sociale en materiële omgeving. Spel biedt tevens de mogelijkheid om op eenvoudige wijze een vertrouwensrelatie op te bouwen. Spelbegeleiding is een methodisch en systematisch opgezette vorm van hulp. Dit hulpaanbod sluit aan bij de belevingswereld van het kind en dient primair het kind te ondersteunen om zelf eigen ontwikkelingstaken weer op te nemen.

Inventarisatie belangstelling

Door middel van het aanmeldingsformulier willen we de belangstelling voor de trajecten inventariseren. Bij voldoende deelname, worden leraren zo snel mogelijk geïnformeerd over de voortgang, data en inhoud van de bijeenkomsten. Voor de opleidingstrajecten van het Seminarium voor Orthopedagogiek geldt dat het gaat om opleidingstrajecten met een vast programma-aanbod. Meer informatie hierover is te vinden op de site van het Seminarium (www.hu.nl/Centra/SVO).

Terugvorderen kosten

In het scholingsplan van Proloog staat m.b.t. tot het terugvorderen van kosten het volgende aangegeven: 'Indien een personeelslid een opleiding start en deze niet afrondt door aantoonbaar falen van het betrokken personeelslid, kan Proloog de kosten terugvorderen.' Dit is ter beoordeling aan de algemene directie. Proloog zal hier in voorkomende gevallen met het betrokken personeelslid aparte afspraken over maken.

Hieronder een opsomming van de verschillende trajecten (Onderwijscafé + Proloogacademie) die bovenschools georganiseerd kunnen worden. Na de opsomming worden de verschillende trajecten uitgebreid toegelicht.

ONDERWIJSCAFÉ

1. **Zorg en begeleiding**
Cursusleider: Jan Oudeboon
2. **Actief burgerschap & sociale integratie**
Cursusleider: Jan Oudeboon
3. **Effectieve Instructie**
Cursusleider: Duco Creemers
4. **Rots en water**
Cursusleider: Menno Tuik
5. **Digiborden**
Cursusleider: Alle Dyk
6. **De juiste penguip** (Masterscriptie Intern Begeleiding)
Cursusleider: Tilly Tolsma
7. **Spraak-/taalontwikkeling van het jonge kind** (preventieve logopedie)
Cursusleider: Heleen van der Vlerk
8. **Woordenschatontwikkeling** (preventieve logopedie)
Cursusleider: Heleen van der Vlerk
9. **Meertaligheid** (preventieve logopedie)
Cursusleider: Heleen van der Vlerk
10. **Studiedag Spectrum**
Cursusleider: o.a. Wim Meijer
11. **Video-interactietraining: Combilist: gesprekstechnieken bij taalzwakke kinderen**
Cursusleider: Heleen van der Vlerk
12. **Preventieve logopedie:** Studiemiddag/avond naar keuze: bijvoorbeeld over stotteren / stemproblemen e.d.
Cursusleider: Heleen van der Vlerk
13. **Kindermishandeling**
Cursusleider: Anja Hummel
14. **Studiedag Proloog**
Cursusleider: verschillende
15. **Kanjertraining: hoe werkt het?**
Cursusleider: Forscina Rijpma
16. **OCRN**
Cursusleider: nog niet bekend

PROLOOGACADEMIE

1. **Opleidingstraject Intern Begeleiding**
2. **Analyse Handelingsplannen schrijven**
Cursusleider: Janke Sietsma
3. **Communiceren met en over kinderen** (masterbouwsteen specialist gedrag)
Cursusleider: Loek Heida / Seminarium
4. **Speltechnieken en (groeps)spelbegeleiding** (masterbouwsteen specialist spel)
Cursusleider: Eveline Bons / Seminarium
5. **RAAK-training**
Cursusleider: via RAAK Fryslân
6. **Passend Onderwijs en Handelingsgericht werken** (masterbouwsteen specialist gedrag)
Cursusleider: Frans Hoekstra / Seminarium
7. **Orthopedagogisch handelen en spel (masterbouwsteen specialist spel)**
Cursusleider: Anja Marks / Seminarium
8. **Hoogbegaafdheid**
Cursusleider: Jan Kuipers
9. **Professioneel communiceren met ouders**
Cursusleider: Gea Wagenmakers

OPLEIDINGSTRAJECTEN ONDERWIJSCAFÉ

1. Zorg en begeleiding

Cursusleider: Jan Oudeboon

Omschrijving: Deze workshop is bedoeld voor teams die hun zorg- en begeleidingsstructuur willen verbeteren. Het door de onderwijskundige van Proloog ontwikkelde beleid ten aanzien van zorg en begeleiding is niet alleen 'inspectieproof', maar biedt de leraar voorts een duidelijke structuur en de school een efficiënt systeem om de zorg en begeleiding in alle groepen op gelijksoortige wijze te verzorgen. Uitgangspunten zijn adaptief onderwijs en de leraar als professional. De leraar verantwoordt de keuzes die hij of zij in het onderwijsproces en het hulptraject van de leerling gemaakt heeft. De aangeboden structuur past binnen de koers van 'passend onderwijs'. Werkwijze en zorgstructuur zijn inmiddels getest en geïmplementeerd in verschillende scholen van Proloog. De leraar maakt kennis met de belangrijkste begrippen die nodig zijn om handelingsgericht te werken en kent de betekenis en inhoud van de afkortingen zoals GOP, DGP, PGP, GHP, HP en ELL.

Datum + tijd: donderdag 2 september, 19.00 – 22.00

Locatie: bestuursbureau Proloog / kan ook per team op locatie

Aantal personen: maximaal 25 personen

2. Actief burgerschap & sociale integratie

Cursusleider: Jan Oudeboon

Omschrijving: Scholen zijn sinds 2006 verplicht om aandacht te besteden aan actief burgerschap en sociale integratie. Bij de scholen van Proloog komt burgerschapsvorming niet als apart vak voor, maar komt het in meerdere leergebieden impliciet aan de orde. Veel leraren werken hier vanuit hun persoonlijke pedagogische opdracht al aan. Het gaat daarbij niet alleen om kennis en inzicht, maar ook om de bereidheid actief een bijdrage te willen leveren aan de democratie, om anderen te willen helpen en sociaal en tolerant te willen zijn. Bij de meeste Proloogscholen zijn genoemde componenten wel 'ergens' in het onderwijsprogramma opgenomen. Maar waar? En wat doen we hier op school feitelijk al aan? Zit daar wel een doorgaande lijn in? Hebben we als team wel dezelfde visie op dit gebied? Doen we eigenlijk wel genoeg? Of doen we teveel?

Doelen: De leraar reflecteert op de eigen situatie en heeft een duidelijk beeld van wat het vak burgerschapsvorming eigenlijk inhoudt. Daardoor kan de leraar doelgerichter in de groep inspelen op situaties die betrekking hebben op burgerschap en sociale integratie. De directeur is in staat om de missie van de school op het gebied van actief burgerschap en sociale integratie (met de uitgangspunten, de risico's van de school, de gemeenschappelijke visie en het aanbod door de hele school) expliciet te beschrijven in het schoolplan.

Datum + tijd: op aanvraag (deze training is voor teams!)

Locatie: bestuursbureau Proloog / op locatie

Aantal personen: maximaal 25 personen

3. Effectieve Instructie

Cursusleider: Duco Creemers

Omschrijving: Een effectieve instructie is een instructie die ertoe leidt dat leerlingen zich snel en goed die kennis en/of vaardigheden eigen maken die jij als leerkracht voor ogen hebt.

Enkele constatering:

1. De praktijk wijst uit dat de effectiviteit van de instructie nogal kan verschillen per leerkracht.
2. Punt 1. verklaart mede het verschil in opbrengsten tussen scholen.
3. Er is voldoende kennis en informatie beschikbaar over hoe je een effectieve instructie kunt realiseren.

Als je 1 en 2 positief wilt beïnvloeden en je bent nieuwsgierig naar punt 3, dan is wellicht deze workshop iets voor jou!

Datum + tijd: 14 september, 19.00 – 22.00

Locatie: bestuursbureau Proloog

Aantal personen: maximaal 20 personen

4. Rots en water

Cursusleider: Menno Tuik

Omschrijving: Rots staat voor jezelf beschermen, voor het bewustzijn van de eigen mogelijkheden en persoonlijke levensweg (verhoudt zich met karate). Water staat voor vriendschap, respect en communicatie (verhoudt zich met T'ai Chi). Het Rots en Water programma wordt momenteel door meer dan 20.000 trainers in verschillende landen als Australië, België, Nieuw-Zeeland, Singapore en natuurlijk Nederland gegeven. Wanneer Rots & Water? Als je meer zelfkennis wilt krijgen en beter je doelen wilt bereiken. Als je wilt leren meer voor jezelf op te komen, zichtbaarder te worden, assertiever te zijn en grenzen te leren stellen. Als jij je zelfvertrouwen, je veiligheidsgevoel en je communicatieve vaardigheden wilt vergroten. Als je steviger wilt staan, beter oogcontact wilt maken, leren om hulp te vragen en te geven, leren jezelf niet voorbij te lopen, je in te leven in een ander en rekening te houden met de gevoelens van iemand anders.

Doelen: Het leren bewaken van eigen grenzen; Het leren omgaan met grenzen van anderen; Het vergroten van communicatieve vaardigheden; Het verhogen van assertiviteit en weerbaarheid; Het vergroten van zelfbeheersing, zelfvertrouwen en zelfreflectie.

Datum + tijd: dinsdag 21 september, 19.00 – 22.00

Locatie: bestuursbureau Proloog

Aantal personen: maximaal 40 personen

5. Digibord

Cursusleider: Alle Dyk

Omschrijving: Alle Proloogscholen zijn ingericht met dezelfde digitale schoolborden (het HD bord van de firma Heutink-ICT). Om de functionaliteit van dit bord goed in de vingers te krijgen organiseert Proloog regelmatig trainingen op dit bord. Er wordt aandacht besteed aan de techniek, het omgaan met het bord en de toepasbaarheid in de dagelijkse praktijk. Tevens wordt aandacht besteed aan algemene handige/nuttige tips en trucs op ICT-gebied.

Datum + tijd: 22 september, 13.30 – 17.00

Locatie: volgt t.z.t (een Proloogschool)

Aantal personen: maximaal 20 personen

6. De juiste pengreep

Cursusleider: Tilly Tolsma

Omschrijving: Dé juiste pengreep bestaat niet. Wel zijn er een aantal juiste pengrepen. Deze pengrepen kunnen van grote invloed zijn op onder meer de schrijfontwikkeling, motoriek, leesontwikkeling, motivatie en leerprestaties van leerlingen. Tot in het voortgezet onderwijs wordt de pen namelijk nog steeds intensief gebruikt. Het handschrift moet leesbaar zijn en de aantekeningen moeten in een bepaald tempo kunnen worden gemaakt.

Iemand die schrijfkramp krijgt wegens een slechte pengreep heeft een probleem. Ook iemand die een slecht leesbaar handschrift heeft ontwikkeld kan een mindere leerprestatie neerzetten. Daarom is het belangrijk om een eenvoudig en goed lopend plan van aanpak te hebben om schrijfproblemen te verminderen. Nog beter is het om problemen te voorkomen. Daarvoor kunnen al afspraken worden gemaakt bij de peuterspeelzalen. De leerlingen van nu beginnen namelijk steeds vroeger te 'schrijven'.

Doel: Duidelijk maken dat een juiste pengreep belangrijk is en blijft in de schoolloopbaan van leerlingen.

Onderwerp: Masterscriptie IB: Hap! zegt de krokodil. Over de pengreep en de pengreep hulpen of grippers

Data + tijd: 1 x woensdagavond, 19.00 – 22.00: 20 oktober of 3 november

Locatie: bestuursbureau Proloog

Aantal personen: maximaal 12 personen

- 7. Normale en afwijkende spraak-/taalontwikkeling van het jonge kind** (preventieve logopedie)
Cursusleider: Heleen van der Vlerk
Omschrijving: Algemene voorlichting over wat je van een 4-, 5- of 6-jarige mag verwachten op het gebied van bijvoorbeeld begrijpen van taal, woordenschat, maken van zinnen en uitspraak. Wanneer moet je de (preventief) logopediste inschakelen? Wat kan je zelf in de groep doen?
Datum + tijd: donderdag 6 januari, 19.00 – 22.00
Locatie: bestuursbureau Proloog (kan ook op locatie/ in teamverband gegeven worden)
Aantal personen: maximaal 25 personen
- 8. Woordenschatontwikkeling** (preventieve logopedie)
Cursusleider: Heleen van der Vlerk
Omschrijving: Hoe leren kinderen nieuwe woorden en hoe niet? Wat is er voor nodig om te zorgen dat kinderen met achterstanden veel extra nieuwe woorden leren? Waar moet je beginnen en wat zijn de voorwaarden? Hoe zet ik teambreed "Met Woorden in de Weer" op het programma?
Datum + tijd: maandag 10 januari, 19.00 – 22.00
Locatie: bestuursbureau Proloog (kan ook op locatie/ in teamverband gegeven worden)
Aantal personen: maximaal 15 personen
- 9. Meertaligheid** (preventieve logopedie)
Cursusleider: Heleen van der Vlerk
Omschrijving: Wat is meertaligheid? Wanneer is er sprake van halfstaligheid? Hoe constateer je het verschil tussen een algemeen taalprobleem en een tweede-taalprobleem? Hoe snel moet de tweede-taalverwerving gaan en waar hangt dat van af? Hoe help ik een tweede-taalleerder in de groep?
Datum + tijd: donderdag 20 januari, 19.00 – 22.00
Locatie: bestuursbureau Proloog (kan ook op locatie/ in teamverband gegeven worden)
Aantal personen: maximaal 15 personen
- 10. Studiedag Spectrum**
Cursusleider: Wim Meijer
Omschrijving: de 1-zorgroute. De spreker is de heer Wim Meijer, die het zal hebben over de begeleiding van leerkrachten en ib'ers in het traject richting Passend Onderwijs. Ook voor anderen, werkzaam binnen het basisonderwijs, van groot belang. De heer Meijer is een inspirerende spreker met hart voor de leerling, met name de zorgleerling.
Datum + tijd: woensdag 26 januari, middag vanaf 13.30
Locatie: Stadsschouwburg de Harmonie
Aantal personen: maximaal 280 personen (van het hele samenwerkingsverband)
Nadere informatie volgt in december. Opgave via het Spectrum.
- 11. Video-interactietraining Combilist: gesprekstechnieken bij taalzwakke kinderen** (preventieve logopedie)
Cursusleider: Heleen van der Vlerk
Omschrijving: Deze training is individueel. Via opnames van gesprekken in de kleine kring leer je hoe je kwalitatief betere gesprekken kunt voeren met (taalzwakke) kinderen. Onderzoek toont aan dat kinderen alleen taal leren als ze zelf actief meedoen. Scholen die als zwak of zeer zwak aangeschreven staan hebben voorrang.
Datum + tijd: op afspraak (de training zit al vol voor het schooljaar 2010- 2011)
Locatie: nader te bepalen
Aantal personen: individueel

12. Preventieve logopedie: Studiedag/middag(en) naar keuze

Cursusleider: Heleen van der Vlerk

Omschrijving: Bijvoorbeeld voorlichting over stotteren en broddelen, stemproblemen of effecten van gehoorstoornissen op het spreken.

Datum + tijd: op aanvraag

Locatie: nader te bepalen (deze voorlichting kan ook op locatie/in teamverband gegeven worden)

Aantal personen: maximaal 25 personen

13. Kindermishandeling

Cursusleider: Anja Hummel (Politie Fryslân)

Omschrijving: De cursus RAAK is al opgenomen (zie Proloogacademie). Toch blijft er bij veel leraren een behoefte om te reflecteren bij eerdere vermoedens of signalen over huiselijk geweld en/of vermoedens tot zedenmisdrijven in huiselijke kring in het verleden. Wat doe je wel en wat doe je niet? Wat had ik wel kunnen doen en wat vooral niet? Reflecteren op eerdere ervaringen en/of vermoedens. Welke problemen komen in Leeuwarden e.o. voor? Wat wordt wel of niet van een onderwijzer verwacht? Huiselijke geweld en zedenmisdrijven gaan vaak het voorstellingsvermogen van leraren te boven (en gelukkig maar...).

Datum + tijd: voorjaar 2011

Locatie: bestuursbureau Proloog

Aantal personen: maximaal 25 personen

14. Studiedag Proloog

Cursusleiders: verschillende

Omschrijving: Thema: de didacticus

Datum + tijd: vrijdag 18 maart, hele dag

Locatie: obs Wynwizer

Aantal personen: voor elke werknemer van Proloog

Nadere informatie volgt in januari 2011.

15. Kanjertraining: hoe werkt het?

Cursusleider: Forscina Rijpma

Omschrijving: Een uitleg over de achterliggende visie, wanneer besluit je om de kanjertraining aan te bieden (individueel, trouble-shooting of in de klas), het verloop van de training, programmaonderdelen/thema's, het materiaal en de kosten. De Kanjertraining als (sociaal-emotionele) methode op school. Wat houdt dat in en wat vraagt dat van de leraren, kinderen en ouders? Na deze workshop bestaat de mogelijkheid om een aantal workshops (bijv. conflicthantering, 4-gedragstypes, En dan de ouders) aan te bieden of een lezing te organiseren over de effecten van de kanjertraining (n.a.v. onderzoek van Lilian Vliek en Dorothy Zwarthoed).

Datum + tijd: donderdag 7 april, 19.00 – 22.00

Locatie: bestuursbureau Proloog

Aantal personen: maximaal 20 personen

16. OCRN (dyslexie)

Cursusleider: nog niet bekend

Omschrijving: OCRN is een erkende instelling voor geestelijke gezondheidszorg en leerproblemen voor kinderen en jeugd. OCRN verricht hoogwaardige multidisciplinaire diagnostiek en behandeling van leer- en gedragsproblemen.

Datum + tijd: dinsdag 10 mei, 19.00 – 22.00

Locatie: bestuursbureau Proloog

Aantal personen: maximaal 25 personen

OPLEIDINGSTRAJECTEN PROLOOGACADEMIE

1. Opleidingstraject Intern Begeleiding

Cursusleider: de opleiding wordt verzorgd door het Seminarium voor Orthopedagogiek.

Locatie: Stiens

Dagdeel: woensdagochtend

Voor wie?: De opleiding staat voor personeel in vaste dienst open (in deze volgorde): Zittende IB'ers (zonder certificering en/op opleiding) / voor aspirant IB'ers (voor scholen waar op korte termijn een IB'er nodig is) / voor schaduw IB'ers / belangstellende leraren.

Aanmelden? Voor het schooljaar 2010-2011 vol, aanmelden kan voor 2011-2012.

Specifieke afspraken:

Opleidingskosten: De kosten voor de opleiding zijn voor rekening van het bestuur. Dat geldt dus ook voor de reiskosten, de kosten voor boeken e.d.

Extra formatieve ruimte: Voor zittende IB'ers die een aanstelling van 0,6000 of meer hebben wordt voor de school een dagdeel extra formatie beschikbaar gesteld. Voor alle overige leraren geldt dit niet!

Opleidingscontract: De Stichting Proloog kent geen afspraken over een opleidingscontract, maar de algemene directie gaat er wel vanuit dat gecertificeerde IB'ers zich inzetten voor de zorg binnen Proloogscholen (als dat nodig is).

Uitgangspunt: De Stichting Proloog heeft eerder in het scholingsbeleidsplan aangegeven dat alle IB'ers gecertificeerd dienen te zijn. Proloog wil dat de zittende IB'ers binnen 2 jaar een opleiding hebben gevolgd.

Omschrijving: Het bestuur van Proloog en Fier willen (aspirant) intern begeleiders in de gelegenheid stellen om met ingang van het schooljaar 2010/2011 de leerroute Intern Begeleiding te gaan volgen. Beide besturen hebben met het Seminarium voor Orthopedagogiek afspraken gemaakt. Hierdoor kan de MASTER SEN opleiding gegeven worden op een gunstige locatie voor de deelnemers. Het onderwijsprogramma wordt pas na overleg definitief vastgesteld en het onderstaande geldt dan ook als het voorstel voor een raamwerk.

Leerroute Intern Begeleiding

In de rol van intern begeleider als collegiaal consulent treedt er een belangrijke verschuiving op in het werk en het functioneren. Gaat het bij de IB'er als RT+ nog om inhoudelijke deskundigheid en bij de IB'er als zorgcoördinator (Instrumentalist) om organisatorische deskundigheid, bij de IB'er als collegiaal consulent wordt een sterk beroep gedaan op de communicatieve vaardigheden. Het kunnen hanteren van gespreksstructuren en -technieken en het kiezen van de juiste interactiestijl zijn nu van belang. Dit krijgt zijn vorm in de één op één relatie van de IB'er en de leerkracht. Het functioneren van de leerkracht staat op de agenda. Daarbij is de IB'er de "volger" die gericht is op het leren van de leerkracht. De leerkracht is degene die de gespreksthema's aanstuurt door die als werkproblemen in te brengen. Echter, bij het uitvoeren van klassenconsultaties door de IB'er is deze ook geïnformeerd door eigen waarneming over het reilen en zeilen van de leerkracht en de groep. De IB'er volgt niet alleen meer, hij/zij brengt zelf ook in. Het beroep op het juist toepassen van communicatieve vaardigheden wordt noodzaak. De taak van de IB verschuift dus van ondersteuner naar coach. Zeker met het oog op de toekomst wanneer de zorgplicht wordt ingevoerd en de scholen passend onderwijs moeten kunnen bieden.

Programma van de leerroute "Intern Begeleiding"

1. Startbijeenkomst
2. Oriëntatie Orthopedagogiek
3. Educational Research
4. Instrumentarium Intern Begeleider
5. Communicatie 1: De IB'er als collegiaal consulent
6. Communicatie 2: De IB'er als coach
7. Keuzeperiode

De thema's starten steeds met een drietal inhoudelijke bijeenkomsten en worden gevolgd door een tweetal leerteambijeenkomsten.

Inhouden van de leerroute Intern Begeleiding

Oriëntatie in de orthopedagogiek

Binnen dit thema reflecteert u vanuit het perspectief van de intern begeleider op verschillende actuele thema's zoals 'interculturele aspecten in de orthopedagogiek' of 'educatieve zorgsystemen'. Het orthopedagogisch denkkader is daarbij uitgangspunt. Onderwerpen als normalisatie, emancipatie en 'empowerment' komen hierbij aan de orde.

- Studenten bestuderen de ontwikkeling van de orthopedagogiek als wetenschap en relateren dat aan de maatschappelijke situatie, het algemeen maatschappelijk denken.
- Studenten relateren de actuele opvattingen met betrekking tot het orthopedagogisch handelen aan de eigen praktijksituatie.
- Studenten stellen zich eerst op de hoogte van de actuele ontwikkelingen binnen de orthopedagogiek aan de hand van actuele literatuur.

Uitgangspunt zal steeds de adaptieve driehoek zijn.

Voortdurend wordt gereflecteerd hoe de eigen schoolsituatie en het eigen handelen binnen deze organisatie te plaatsen is binnen dit model van adaptief onderwijs.

Educational Research

Educational Research, praktijkgericht onderzoek, is een belangrijk onderdeel van deze masteropleiding. Hierbij maakt u gebruik van de interactieve scan van de intern begeleider. U doet binnen uw eigen praktijk onderzoek naar een door u geconstateerd onderwijskundig of pedagogisch probleem. Uw leervragen en conclusies vormen het vertrekpunt voor het verhelderen of oplossen van het probleem. Educational Research start in het begin van het studiejaar en wordt in het voorjaar afgerond. Voor ondersteuning en begeleiding van deze activiteit kunt u rekenen op de inzet van een studiebegeleider.

Het doel van het proces van Educational Research Intern Begeleiding is, dat de student door eigen onderzoek binnen zijn school inzicht verwerft in het ontwikkelingsniveau en de ontwikkelingsmogelijkheden van:

- het adaptief vermogen van de schoolorganisatie;
- de reikwijdte van het IB-systeem van de school;
- de rol van de IB'er.

Instrumentarium Intern begeleider

Van veel intern begeleiders wordt nog steeds gevraagd instrumenten aan te reiken, waarmee de zorg voor leerlingen kan worden verbreed en veilig gesteld. Binnen dit thema wordt van u gevraagd te reflecteren op de eigen werksituatie in relatie tot het instrumentarium van het zorgsysteem. Verder is er aandacht voor hieraan gerelateerde onderwerpen, zoals de aanpak vanuit de handelingsgerichte diagnostiek.

Dit thema heeft een iets afwijkende structuur. In dit thema worden verschillende onderwerpen op het gebied van Instrumentarium aan de orde gesteld, voorbeelden hiervan zijn:

- Registratieprocedures en leerlingvolgsystemen;
- Planningsdocumenten, procedures en processen;
- Orthotheek;
- Het samenwerkingsverband WSNS en het REC.

Communicatie-I

"De IB'er als collegiaal consultant"

Bij dit thema traint u een aantal communicatievaardigheden. U werkt vanuit een sterkte/zwakteanalyse. Het gaat hierbij vooral om individuele begeleidingsgesprekken zoals het probleemverhelderende gesprek en gesprekken, die tot doel hebben weerstand te overwinnen en/of feedback te geven. Bij zowel 'communicatie-I' als bij 'communicatie-II' is er aandacht voor de coachende rol van de intern begeleider.

Tijdens de eerste bijeenkomst zal de bewustwording van het eigen communicatiegedrag centraal staan. Tevens is gekeken naar de eigen basisvaardigheden.

Door hier kritisch naar te kijken en zich af te vragen in hoeverre deze vaardigheden bewust gehanteerd worden, kan de student persoonlijke leerpunten formuleren.

Een aantal basisvaardigheden (interventies) voor gespreksvoering worden besproken en geoefend. Interventies die een goed gesprek (goede relatie) belemmeren komen aan de orde. Er zal aandacht worden besteed aan de vaardigheid van het geven en het ontvangen van feedback, met als doel het leren bijsturen in de richting van effectieve communicatie.

Tijdens de tweede bijeenkomst wordt geoefend met de individuele leerlingbespreking. Studenten nemen zelf een groepsoverzicht mee, van waaruit dit gesprek kan plaatsvinden. Er is aandacht voor het adviesgesprek vanuit het participatiemodel, waarbij de houdingsaspecten nadrukkelijk een rol spelen. Tevens komt tijdens deze bijeenkomst de begeleidingsvaardigheid "vragen stellen" aan de orde. Deze gesprekstechniek is de opstap voor het introduceren en het trainen van het probleemverhelderend gesprek.

Derde bijeenkomst: iedere verandering, en dus ook iedere onderwijsinnovatie, houdt per definitie een wijziging in van de bestaande en dus vertrouwde situatie. Hoe minder vertrouwen men heeft in de noodzaak van die wijziging en in de capaciteiten van zichzelf en de andere betrokkenen om een en ander in goede banen te leiden, hoe meer weerstanden men tegen die verandering krijgt. Als voorbeeld valt te denken aan het moeite hebben van een leerkracht met het nakomen van teamafspraken ten aanzien van differentiatie in instructie; invulling geven aan verschillende leerfuncties bij begeleid zelfstandig leren; toepassen van vormen van coöperatief leren.

Communicatie-II

"De IB'er als coach"

Het onderwerp coaching staat volop in de belangstelling. Dat zie je in het bedrijfsleven, maar in toenemende mate ook in het onderwijs. De aanpak van coaching van leerkrachten door de intern begeleider staat centraal in dit thema. De school wordt vandaag de dag geconfronteerd met veel belangrijke veranderingen. Die veranderingen vragen om nieuwe vormen van leren, die onder andere worden gerealiseerd in de school die gezien wordt als een lerende organisatie. Systematisch is de school op zoek naar mogelijkheden om haar werk beter te doen. Lerende organisaties zijn continu op zoek naar mogelijkheden tot beter functioneren, alleen dan zijn zij in staat om zich aan te passen aan de vele technologische, economische en sociale verandering in de samenleving en misschien zelfs wel wat vooruit te lopen op al die ontwikkelingen. In dit thema wordt het handelen van de intern begeleider als coach centraal gesteld. Wat is coaching? dient hiermee als inleidend thema, voorwaarden en uitgangspunten van coaching komen aan de orde. In meer praktische oefeningen wordt de coachingscyclus: voorgesprek, observatie, nagesprek behandeld.

Keuzeperiode

Om verdere verdieping mogelijk te maken, of om u in de gelegenheid te stellen uw Educational Research verder te verbreden, is een keuzeperiode ingeroosterd. Bij dit onderdeel van uw opleiding werkt u aan een door u gekozen onderwerp. De gemaakte keuze en de resultaten stemt u af met uw studiebegeleider. Het meest logische vervolg op de leerroute intern begeleiding is de 2e fase-opleiding: Specialist Begeleiden. IB'ers zonder gecertificeerde opleiding en/of leraren die belangstelling hebben voor dit traject kunnen ook eerder behaalde certificaten aanwenden voor vrijstellingen. Het Seminarium voor Orthopedagogiek beslist over die vrijstellingen, dat gaat buiten Proloog en Onderwijsgroep Fier om.

2. **Analyse Handelingsplannen schrijven**

Cursusleider: Janke Sietsma

Omschrijving: Sommige leerlingen hebben om verschillende redenen een achterstand opgelopen. Voor deze leerlingen is een handelingsplan noodzakelijk om hen vervolgens weer aan te laten sluiten bij het niveau van de groep. Om een adequaat handelingsplan op te stellen is een nauwkeurige analyse van essentieel belang. De analyse is namelijk de (extra) onderwijsbehoefte van de leerling.

Tijdens deze cursus leer je hoe je een SMART handelingsplan opstelt voor achtereenvolgens: rekenen, spelling, lezen en kleuters. In de laatste bijeenkomst leer je wat er nodig is om dit plan succesvol met de leerling uit te voeren (eigen leerlijn).

Datum + tijd: 5 x donderdagavond, 19.00 – 22.00: 9 sept, 23 sept, 30 sept, 7 okt en 14 okt
Inschrijving voor losse onderdelen is ook mogelijk!

Locatie: bestuursbureau Proloog

Aantal personen: maximaal 20 personen

3. **Communiceren met en over kinderen** (masterbouwsteen specialist gedrag)

Cursusleider: Loek Heida / Seminarium

Omschrijving: U hebt in de school te maken met vele gesprekspartners: leerlingen, collega's en ouders. U verhoudt zich tot deze gesprekspartners in verschillende systemen of groepen: het kind, de klassengroep, het team, de dynamische driehoek tussen leerling, ouder en leraar. Via de theorie en praktijk krijgt u inzicht in de "betekenissen" van een gesprek in de genoemde groepen. In dat kader wordt er sterk gerefereerd aan de pedagogische sensitiviteit van de leraar. We kijken ook vanuit verschillende invalshoeken hoe u als leraar gebruik kunt maken van gesprekken als bron van interventies op het gebied van gedragsproblemen. Onderstaande invalshoeken kunnen aan bod komen:

- Afstemming van gespreksintenties op ouders die vanuit hun eigen referentiekaders communiceren met de leraar over hun kind.
- Diagnostische gespreksvoering, waarin de ontwikkeling van het kind als diagnostisch onderwerp centraal staat dan wel onderwerp van "zorg" is.
- Oplossingsgerichte gesprekstechnieken waarin de methodiek van het oplossingsgerichte denken toegepast wordt binnen de gespreksvoering met en over kinderen, zoals tijdens de formele leerling-bespreking of het informele spreken over leerlingen in de lerarenkamer.
- Multiculturaliteit in gespreksvoering waarbij gewerkt wordt vanuit de intentie, de communicatie tussen ouders met een allochtone achtergrond en leraar (school), te verbeteren dan wel de pedagogische afstemming tussen ouders met een allochtone achtergrond en de school (leraar) te optimaliseren.

Data + tijd: 5 x dinsdagavond, 19.00 – 22.00: 28 sept / 5 okt / 12 okt / 2 nov / 9 nov

Locatie: bestuursbureau Proloog

Aantal personen: maximaal 25 personen

4. **Speltechnieken en (groeps)spelbegeleiding** (masterbouwsteen specialist spel)

cursusleider: Eveline Bons / Seminarium

Omschrijving: Het begeleiden en meespelen met kinderen staat centraal. Oefenen met speltechnieken is heel belangrijk en met behulp van videoregistraties geeft u feedback op elkaar. De begeleiding zowel individueel als op groepsniveau.

Data + tijd: 5 x maandagavond, 19.00 – 22.00: 4 okt / 18 okt / 8 nov / 22 nov / 13 dec

Locatie: bestuursbureau Proloog

Aantal personen: maximaal 25 personen

5. **RAAK-training** (Kindermishandeling)

Cursusleider: RAAK Fryslân

Omschrijving: Vroegtijdig signaleren en bespreekbaar maken van zorgelijke opvoedingssituaties zijn belangrijk bij de aanpak van kindermishandeling. Maar hoe signaleert u kindermishandeling tijdig? Wat kunt u doen bij een vermoeden van kindermishandeling? En hoe maakt u zorgen over een kind bespreekbaar met ouders? Deze vragen staan centraal bij de Basistraining preventie en aanpak kindermishandeling. De training bestaat uit drie bijeenkomsten die zich richten op kennis, vaardigheden en bewustwording op de volgende gebieden: Signaleren / Handelen en Communiceren met ouders.

Doel: na de training hebben deelnemers voldoende kennis en vaardigheden om kindermishandeling te signaleren en bespreekbaar te maken.

Data + tijd: 2 blokken 3 x donderdagavond, 19.30 – 22.00: 21 okt / 4 nov / 11 nov
3 x dinsdagavond, 19.30 – 22.00: 5 apr / 12 apr / 19 apr
3 x avond in najaar 2011

Locatie: bestuursbureau Proloog

Aantal personen: maximaal 15 personen

6. **Passend Onderwijs en Handelingsgericht Werken (HGW)** (masterbouwsteen specialist gedrag)

Cursusleider: Frans Hoekstra / Seminarium

Omschrijving: In onze visie is het effectief omgaan met en het effectief behandelen van gedragsproblemen essentieel. Het is om die reden dat we een belangrijke plek inruimen voor Handelingsgericht Werken (HGW). HGW is een doelgerichte manier om vraagstellingen rond leerlingen op adequate wijze te kunnen beantwoorden. Het is een systematisch proces van verzamelen van gegevens, vragen, kijken, communiceren met alle betrokkenen, beslissen en handelen. Oplossingen werken, omdat deze steeds tot stand komen door rekening te houden met mogelijkheden en positieve aspecten van leerling, leerkracht, klas en ouders. Het gehele proces houdt in dat u over een aantal competenties moet beschikken om ook zelf dit proces uit te voeren. Deze competenties (kijken, analyseren, communiceren, beslissen, handelen) komen tijdens deze bijeenkomsten uitvoerig aan de orde.

Deze onderwijseenheid bestaat uit een aantal leerbijeenkomsten waarin u kennis maakt met, en leert werken volgens, de systematiek van Handelingsgericht Werken. Tijdens de eerste bijeenkomst staan de inhoud van Handelingsgericht Werken centraal. Na inhoudelijke informatie wordt in groepen gewerkt aan een concrete casus (bij voorkeur betrekking hebben op een leerling uit een andere groep) waarbij u alvast kunt proeven aan, oefenen en kennismaken met, de systematiek van HGW. In de volgende bijeenkomsten wordt het gehele HGW-proces stap voor stap verder ingeoeffend zodat u daarna in staat bent met een leerling van uw school hetzelfde proces te volgen. Dat zal tenslotte ook de eindprestatie zijn die van u gevraagd wordt binnen deze uiterst praktisch gerichte onderwijseenheid, die formeel te boek staat als Orthopedagogische (theorie en) praktijk van de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Data + tijd: 5 x dinsdagavond, 19.00 – 22.00: 11 jan / 18 jan / 25 jan / 1 feb / 8 feb

Locatie: bestuursbureau Proloog

Aantal personen: maximaal 25 personen

7. **Orthopedagogisch handelen en spel** (masterbouwsteen specialist spel)

Cursusleider: Anja Marks / Seminarium

Omschrijving: Om een eigen visie te kunnen ontwikkelen op spel is het nodig de verschillende speltheorieën en visies op spel te leren kennen, vanuit onder meer biologische, culturele, ontwikkelingspsychologische en orthopedagogische invalshoek. Op deze manier kunt u een keuze maken voor de verdere ontwikkeling van specifieke spelcompetenties.

Data + tijd: 5 x woensdagavond, 19.00 – 22.15: 12 jan / 26 jan / 9 feb / 16 feb / 2 mrt

Locatie: bestuursbureau Proloog

Aantal personen: maximaal 25 personen

8. Hoogbegaafdheid

Cursusleider: Jan Kuipers

Omschrijving: (hoog)begaafde kinderen worden in het onderwijs lang niet altijd herkend. Dat is begrijpelijk want 'het (hoog)begaafde kind' bestaat evenmin als het 'normale kind'. De uitingen van (hoog)begaafde kinderen kunnen erg uiteenlopen. Daarom is het signaleren van hoogbegaafdheid niet altijd even gemakkelijk. Het is van belang dat (hoog)begaafde kinderen in school niet bij toeval worden ontdekt of wanneer er zich problemen voordoen, maar dat zij in een signalerings- en diagnosestructuur automatisch in beeld komen. Kinderen die niet vroegtijdig worden gesignaleerd, lopen kans gedemotiveerd te raken, krijgen wellicht problemen met leerstrategieën, of lopen risico's in de vorm van onderpresteren.

In de cursus wordt nader ingegaan op:

- Signaleren en diagnostiek op schoolniveau. Wat is signaleren en welke kennis en vaardigheden zijn nodig om de signalen van (hoog)begaafdheid op te merken of waar te nemen?
- Het maken van een passend plan van aanpak, wat betreft inhoud en pedagogisch didactische begeleiding;
- De zorg voor onderpresterende leerlingen.

Data + tijd: 4 x dinsdagavond, 19.00 – 22.00: 1 mrt / 8 mrt / 15 mrt / 22 mrt

Locatie: bestuursbureau Proloog

Aantal personen: maximaal 25 personen

9. Professioneel communiceren met ouders

Cursusleider: Gea Wagenmakers

Omschrijving: Ouders worden steeds belangrijker. Een goed contact tussen ouders en school komt direct of indirect ten goede aan het kind. Het voeren van professionele gesprekken gaat de ene leerkracht gemakkelijker af dan de andere, maar gesprekstechnieken en kennis over de opbouw en structuur van gesprekken zijn zaken die te leren zijn. Bijvoorbeeld grenzen stellen en je bedoelingen duidelijk maken zijn maar één kant van het verhaal. Luisteren is de andere kant. Een goed gesprek is altijd tweerichtingsverkeer.

We gaan concreet aan de slag met: Herkennen de ouder / Kennismaken met een indeling van ouders / professionele omgang / Eigen gesprekstechnieken / Werken aan en oefenen van eigen gesprekstechnieken: non-verbaal gedrag, zenden en ontvangen / het voeren van slecht nieuwsgesprekken / Kennismaken met het stappenschema, het oefenen van een slecht nieuwsgesprek.

Data + tijd: 3 x donderdagavond, 19.30 – 22.00: 19 mei / 26 mei / 9 juni

Locatie: bestuursbureau Proloog

Aantal personen: maximaal 18 personen

Scholingskalender 2010-2011

dag	september	PA/OC
2	Zorg & Begeleiding	OC
9	Analyse handelingsplan - Rekenen	PA/OC
14	Effectieve Instructie	OC
21	Rots en Water	OC
22	Digibord	OC
23	Analyse handelingsplan - Spelling	PA/OC
28	Communiceren met en over kinderen	PA
30	Analyse handelingsplan - Lezen	PA/OC

dag	december	PA/OC
13	Speltechnieken en spelbegeleiding	PA

dag	maart	PA/OC
1	Hoogbegaafdheid	PA
2	Orthopedagogisch handelen + spel	PA
8	Hoogbegaafdheid	PA
15	Hoogbegaafdheid	PA
18	Studiedag Proloog	
22	Hoogbegaafdheid	PA
31	Effectieve Instructie	OC

dag	juni	PA/OC
9	Professioneel communiceren met ouders	PA

dag	oktober	PA/OC
4	Speltechnieken en spelbegeleiding	PA
5	Communiceren met en over kinderen	PA
7	Analyse handelingsplan - Kleuters	PA/OC
12	Communiceren met en over kinderen	PA
14	Hoe schrijf ik een eigen Leerlijn	PA/OC
18	Speltechnieken en spelbegeleiding	PA
20	De juiste pengreep	OC
21	RAAK-training	PA

dag	januari	PA/OC
6	Spraak-/taalontwikkeling jonge kind	OC
10	Woordenschatontwikkeling	OC
11	Passend Onderwijs + HGW	PA
12	Orthopedagogisch handelen + spel	PA
18	Passend Onderwijs + HGW	PA
20	Meertaligheid	OC
25	Passend Onderwijs + HGW	PA
26	Studiedag Spectrum	
26	Orthopedagogisch handelen + spel	PA

dag	april	PA/OC
5	RAAK-training	PA
7	Kanjertraining	OC
12	RAAK-training	PA
19	RAAK-training	PA

PA = Proloogacademie
OC = Onderwijscafé

dag	november	PA/OC
2	Communiceren met en over kinderen	PA
3	De juiste pengreep	OC
4	RAAK-training	PA
8	Speltechnieken en spelbegeleiding	PA
9	Communiceren met en over kinderen	PA
11	RAAK-training	PA
22	Speltechnieken en spelbegeleiding	PA

dag	februari	PA/OC
1	Passend Onderwijs + HGW	PA
8	Passend Onderwijs + HGW	PA
9	Orthopedagogisch handelen + spel	PA
16	Orthopedagogisch handelen + spel	PA

dag	mei	PA/OC
10	OCRN	OC
19	Professioneel communiceren met ouders	PA
26	Professioneel communiceren met ouders	PA

